

NOVA PAGESIA

**Guia pràctica per facilitar l'accés a la terra
a emprenedors agraris**

NOVA PAGESIA

L'alimentació és un dret fonamental de la ciutadania i, per garantir-lo, necessitem pagesia. Tot i així, el relleu generacional en les empreses agràries es troba en un estat crític. La Comissió Europea reconeix l'escassetat de nous agricultors i les dificultats dels pagesos veterans per cedir les seves explotacions a persones sense lligams familiars amb la terra. El *problema dels joves agricultors*, com s'ha denominat aquest fenomen a la Unió Europea, suposa un enorme repte.

S'estan dinamitzant adequadament els entorns agraris i rurals a nivell europeu? Quines conseqüències té l'abandonament de l'activitat al sector primari? Es pot assegurar un subministrament sostenible d'aliments sense produir-los localment? La manca de pagesia afecta a la identitat cultural i territorial? L'actual normativa és prou flexible per promoure els canvis necessaris per abordar el repte del relleu agrari? La legislació tracta de manera adequada els processos d'incorporació i traspàs d'empreses agràries? Els recursos per facilitar aquests procediments s'han definit correctament? Els agents implicats es coordinen eficaçment per implementar programes conjunts?

Davant la impossibilitat de donar una resposta única a escala internacional al problema del relleu agrari, les entitats locals busquen solucions pròpies. Volen donar suport a la pagesia nouvinguda que vol emprendre negocis agraris i valoren l'interès creixent dels governs locals per abastir la seva població amb aliments de proximitat.

Aquesta publicació busca ajudar les entitats locals a fomentar una nova generació pagesa. Sense la pagesia, no hi ha agricultura, i sense agricultura, no hi ha seguretat alimentària.

Edició: Direcció Territorial Agrària de la Diputació de Barcelona
Àrea d'Espais Naturals i Infraestructura Verda

Coordinació: Sònia Callau Berenguer
Redacció: Sònia Callau i Neus Monllor, amb la col·laboració d'Anna Roca

Disseny, maquetació i correcció dels textos: Addenda
Direcció creativa: Duplex Creativity
Fotos: Patxi Uriz | Diputació de Barcelona

Un agraïment especial a les persones que surten en les imatges d'aquesta guia.

www.bcnsmartrural.cat

 @BCNSmartRural

#BCNSmartRural

#NovaPagesia

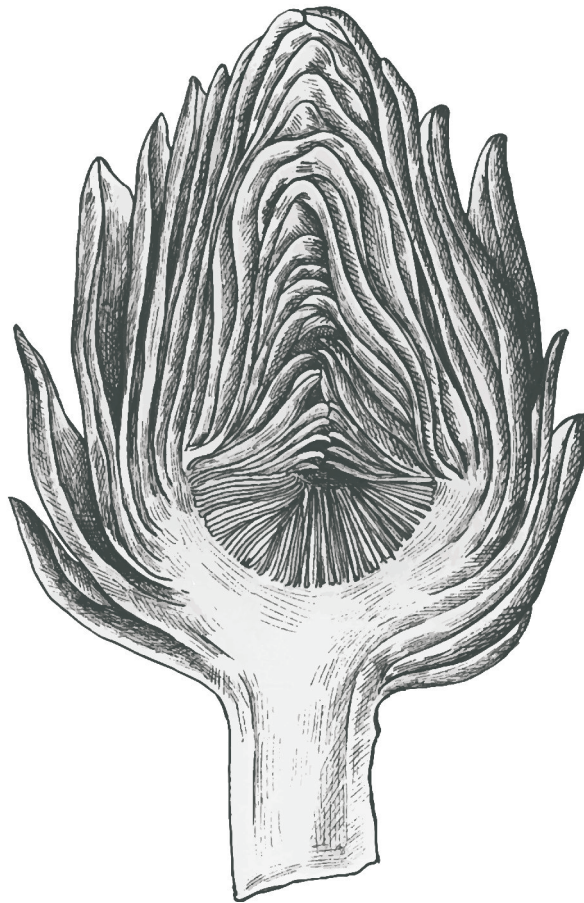
©2024 Diputació de Barcelona

Tots els continguts d'aquesta publicació estan actualitzats amb data 31 de desembre de 2022.

NOVA PAGESIA

Guia pràctica per facilitar

l'accés a la terra a emprenedors agraris

BCN S M A R T
R U R A L

«Una Barcelona inclusiva i moderna,
és també una Barcelona pagesa»

BCN SMART RURAL

Oliveres al Parc Rural del Montserrat

ÍNDEX

Presentació: El món local, clau per a la dinamització agrària 9

01

UNA NOVA PAGESIA PREN EL RELLEU?

- 1.1. L'escala local com a eix de dinamització agrària 12
- 1.2. Els nous models d'emprenedoria de la nova pagesia 14
- 1.3. Les polítiques de relleu generacional agrari 16
- 1.4. Les eines de suport a l'emprenedoria agrària 18
  - 1.4.1. Els bancs de terres 21
  - 1.4.2. Espais test i altres eines per al relleu agrari 23

02

PER QUÈ EL MÓN LOCAL NECESSITA DONAR SUPORT A UNA NOVA GENERACIÓ PAGESA?

- 2.1. D'allò global a allò local: problemes i necessitats 30
  - 2.1.1. La persistència d'un model agroalimentari dominant 32
  - 2.1.2. La inaccessibilitat de la terra: uns l'hereten, d'altres la voldrien treballar 33
  - 2.1.3. El capital humà, en franca regressió 37
- 2.2. Reconèixer el món local com a lloc de transformació 40
  - 2.2.1. Noves oportunitats d'emprenedoria 41
  - 2.2.2. Plataformes i xarxes d'innovació social 42

03

AVANCEM CAP A UNA TRANSICIÓ REFLEXIONADA DELS MODELS EXISTENTS

	45
3.1. Quines experiències et poden inspirar?	47
3.1.1. L'enfocament europeu	49
3.1.2. L'enfocament espanyol	53
3.1.3. L'enfocament català	57
3.2. En quin marc normatiu t'empares?	68
3.3. Amb què comptes si vols gestionar terres?	72
3.3.1. Estructura i competències	72
3.3.2. Escala de treball	74
3.3.3. Capital humà i dinamització agrària	74
3.3.4. Indicadors de seguiment i avaluació	75
3.3.5. Oportunitats i vulnerabilitats	76
3.3.6. Millores en la gestió	78
3.4. Quines experiències s'articulen en xarxa?	79
3.4.1. Innovació en els models cooperatius	80
3.5. Quines propostes s'han articulat des de l'escala local?	81

04

GUIA PER AL FOMENT DE L'EMPRENEDORIA AGRÀRIA: EL SERVEI D'ACOLLIDA PAGESA (SAP)

	85
4.1. El paper de les entitats locals	87
4.2. Els actors implicats en els processos de relleu generacional	89
4.2.1. Entitats de caràcter públic	89
4.2.2. Entitats de caràcter privat	91
4.3. El camí de la persona emprenedora: les fases del procés	92
4.4. Les eines necessàries: recursos d'acollida	95
4.4.1. Acollida i enxarxament	97
4.4.2. Acompanyament i assessorament	98
4.4.3. Formació i experimentació	100
4.4.4. Accés a la terra i als recursos bàsics	101
4.5. Els passos a seguir: la creació del SAP	103

05

LES 10 PREGUNTES PRÈVIES

	111
Recull de taules i gràfics	115
Bibliografia	119